

KENNETH

În ultimii ani ai vieții părea să nu poată domoli neastîmpărul adolescentin, ținut în frîu doar de extraordinara sa cultură și de uriașa experiență în contactul cu oamenii, locurile și instituțiile lumii.

Pare greu de crezut, dar Kenneth Hudson și-a făcut o „profesie“ în muzee, doar din plictiseală. Născut la 4 iulie 1916 la Halesden (la nord-vest de Londra), a absolvit un colegiu londonez în 1938, cu diploma în literatura engleză, dar a învățat, cu mare plăcere, germana și italiana și, ca să nu se plictisească, franceza și spaniola. Solidele cunoștințe de latină l-au făcut, peste ani, să poată înțelege un text scris în românește, fără să fie nevoit să deschidă, prea des, dicționarul. În timpul războiului a colaborat, intens, la realizarea emisiunilor BBC în limba germană, așa încît și-a luat masteratul abia în 1945. După ce a predat, pînă în 1954, la Universitatea din Bristol (s-a mutat, în acest oraș fermecător, după război), s-a întors la BBC, ca producător. A abandonat preocupările de istorie literară (scrisesse, pînă atunci, despre Shakespeare) și a început să se intereseze, mai mult, de istorie socială și de arheologie industrială. În 1963 îi apare, chiar, o carte de referință în domeniu: *Arheologia industrială*. O introducere (au urmat, apoi, o sumedenie de lucrări în acest domeniu, de mare actualitate în Anglia postbelică). În 1965 pune bazele periodicului *The Journal of*

Kenneth Hudson era, poate, cea mai scilipitoare minte a muzeografiei mondiale. Un om care nu a lucrat, niciodată, într-un muzeu a fost adulat de muzeologi de cele mai diverse spețe, de artiști iluștri, a fost admirat de oameni simpli și a uimit cohorte de ascultători și cititori. Era primit regește, oriunde, știind să rămînă el însuși, indiferent unde se ducea, și să se simtă acasă la el, în orice loc din lume. Știa să fie englez, britanic, european și, în același timp, omul universal, el, cel care găsea, întotdeauna, cel mai potrivit ton, fie că se adresa capetelor încoronate, fie că vorbea celor mai umili dintre noi, el, cel care știa să rostească o vorbă cu miez, indiferent că vorbea copiilor sau bătrînilor, analfabeților sau academicienilor. Nonconformist și conservator, liberal și democrat, elitist și popular, Kenneth Hudson a fost unul dintre acele spirite neliniștite ale veacului, aflate într-o neîntrepută căutare a adevărurilor simple și esențiale - pe care părea că le găsește fără nici un fel de efort. Bătrîn fiind, se mișca foarte greu, dar bstonul care îl însoțea

Industrial Archaeology, al cărui redactor șef a fost, vreme de 4 ani. În 1966 renunță, din nou, la radiodifuziune și se întoarce la cariera didactică universitară (la Bristol și, apoi, la Bath), dar - pasionat de comunicare - înființează un serviciu educațional de televiziune. Scrie cele mai diverse cărți, de la *Către cizmăria de precizie și Bărbați și femei: feminism și antifeminism, astăzi* (apărute în 1968), la *Locul femeilor în societate* (1970) și *Materiale de construcție* (1972). În 1972 se hotărăște să renunțe la o slujbă stabilă și se pensionează prematur, dar rămîne colaborator permanent al posturilor de radiodifuziune și televiziune, al ziarelor și revistelor de tot felul. De fapt, acesta a fost momentul în care a simțit că se plictisește îngrozitor. Căutîndu-și o preocupare stabilă, s-a oprit asupra muzeelor. Fusese un vizitator asiduu al acestora, toată viața, reușind să îi contrarieze pe toți muzeografuli profesioniști cu ideile lui originale. Își dă seama că niște instituții culturale care ar trebui să aibă un rol covârșitor în educație, muzeele, sînt aproape complet neglijate de public sau, în orice caz, sînt subutilizate și își propune să găsească o explicație logică pentru acest fenomen. Începe prin a vizita, cu metodă, muzeele britanice (în 1975 apare un repertoriu al muzeelor, scris în colaborare cu Ann Nicholls, cea mai apropiată colaboratoare a sa, începînd de atunci, și pînă la sfîrșitul vieții) și, ajutat de vasta sa cultură, scrie o fermecătoare istorie socială a muzeelor (apărută, tot în 1975, la aceeași editură, Macmillan), care a rămas și singura

sa carte tradusă în românește¹. Toate acestea nu erau, însă, decît preliminarii la opera sa instituțională cea mai cunoscută: fundația Premiul Muzeului European al Anului (devenită, în 1997, fundația Forumul Muzeului European)², al cărei prim director a fost. Premiul a fost, întotdeauna, mai mult simbolic (statueta Oul a fost cedată fundației, de Henry Moore, numai datorită prieteniei artistului cu Hudson), dar a căpătat, repede, o mare popularitate, juriul (denumirea oficială este „Comitetul“ fundației) fiind rugat să decidă și asupra muzeului care primește, anual, Premiul Consiliului Europei pentru muzeu. Drept mulțumire pentru serviciile aduse ideii europene, președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei îi conferă, în 1989, medalia de onoare. A fost anul în care, simțind transformarea pe care o suferea Europa, Hudson determină o schimbare: fundația își întoarce fața spre est, sporindu-și numărul de corespondenți naționali și de membri în juriu.

A continuat să scrie mult și divers. De la *Muzeele pentru anii '80: o cercetare a tendințelor mondiale* (1977, Macmillan, sub egida UNESCO) și *Hrană, îmbrăcăminte și adăpost* (1978, Holder and Stoughton), *pînă la Limbajul politicii moderne* (1980, Macmillan) și *Diamante în cer: o istorie socială a călătoriei aeriene* (scrisă împreună cu Ann Nicholls; 1980. The Beadley Head, sub patronajul B.B.C.).

Ultimii ani ai vieții au fost acoperiți de glorie. Cea din urmă carte antumă îi apare în 1993: *Noi muzeu în*

Europa, 1977 - 1993 (1993, Mazzotta)³; cartea a fost editată de milanezul Massimo Negri, unul dintre cei mai apropiați emuli. Meritele îi sînt recunoscute nu numai de UNESCO (*Museum International* îi publică o rubrică de „idei noi“), ci și de ICOM. După ce, ani de zile, a fost privit - tocmai de către muzeografi - drept un intrus în lumea muzeelor, care propagă idei periculoase, odată cu schimbarea unei generații de manageri (cei ajunși în fruntea muzeelor de pe la începutul anilor '90) are loc și o schimbare de optică: Hudson este omagiat pentru suflul proaspăt pe care l-a adus în muzeele europene, în vreme ce americanii îl curtează intens. De la începutul deceniului 10, Hudson este invitat, cu regularitate, la diverse reuniuni ale ICOM și ale comitetelor sale.

La o asemenea reuniune (conferința CIDOC de la Nürnberg, din septembrie 1997), l-am văzut, pentru ultima oară. A fermecat audiența, ca de obicei. Își dorea să revină în România, ca să vadă, cu ochii lui, Muzeul Țăranului Român. Fusese o singură dată în țara noastră, la începutul anilor '70. Din vizita de atunci nu-și mai amintea decît Muzeul de Istorie a P.C.R. („groaznic!“) și Muzeul Republican al Petrolului („prăfuit“). Aproape că nu-i venea să creadă că muzeul care cîștigase Premiul, în 1996, era găzduit în aceeași clădire cu cea în care fusese muzeul mișcării comuniste. Din păcate, o nouă vizită nu a mai fost posibilă. Nu ne-au ajuns nici banii (cu toate că obținuserăm un substanțial sprijin din partea d-nei Helen Meixner, directorul Consiliului

Britanic, la București), nici, mai ales, timpul. Kenneth se deplasa tot mai greu. Un prieten comun îmi spunea, cu o caldă ironie, așa cum îi plăcea chiar lui Hudson: „Kenneth recomandă să punem cît mai multe scaune în muzee, de cînd a început el să meargă cu baston“.

În noiembrie 1999, la anuala întîlnire de la Strasbourg, a Comitetului, Hudson a fost ales președintele fundației pe care o înființase, Massimo Negri succedîndu-i în funcția de director. Nu știm cum va evolua Forumul Muzeului European, sub noul directorat. Dar chiar dacă, prin absurd, nu s-ar mai întîmpla nimic, fundația tot ar rămîne în istoria muzeografiei europene și, indirect, chiar a celei mondiale, prin ideile care au animat-o, vreme de un sfert de secol. Kenneth Hudson era indignat de faptul că multe muzee - care nu pot fi gîndite în afara publicului (ca și oricare alte instituții de cultură, fie că ele sînt biblioteci sau teatre, librării sau cinematografe) - sînt, adeseori, atît de disprețuitoare față de cei care le vizitează și atît de puțin dornice să fie atractive. Prin tot ceea ce a făcut Forumul Muzeului European și prin toată munca lui Hudson, au fost încurajate tocmai muzeele care au încercat să facă ceva pentru a atrage publicul, rămînînd, în același timp, muzee (și nu devenind parcuri de distracție). Așa cum explica, adeseori, Kenneth, arătîndu-și bastonul: „la un capăt este muzeograful, la celălalt, vizitatorul; Forumul Muzeului European este la mijloc“, iar bastonul rămînea, pentru o clipă, într-un fragil echilibru, la mijlocul drumului dintre

public și muzeu, așa cum și fundația se afla, tot timpul, în echilibru, mediind, cu profesionalism, comunicarea între specialiștii muzeelor și amatorii de muzeu. Kenneth Hudson știa că obiectul de muzeu, cel atât de venerat de profesioniști, nu avea nici un sens dacă nu era văzut de oameni; ei erau cei care dădeau valoare fiecărui obiect, fie că acesta era un tablou de Rembrandt sau un desfăcător de conserve.

Kenneth Hudson a murit la 28 decembrie 1999. După cum a spus Ann Nicholls, „desigur, el nu va putea fi, niciodată, înlocuit, pentru că, așa cum știm, era unic, dar Comitetul va face toate eforturile posibile pentru a continua opera, în spiritul său, și cu speranța că el ar fi fost mîndru de ceea ce dorim să facem“. Într-adevăr, nu ne rămâne altceva de făcut. Dumnezeu să-l odihnească!

Virgil Ștefan NIȚULESCU